

Monarquia: la sagrada família

Ja fa prop de quinze anys que, al Regne d'Espanya, la monarquia és una institució sagrada: una cosa que no es pot criticar, atacar, combatre o, simplement, oposar-s'hi. No solament és inconstitucional, sinó que està lleig i mal vist. Està fora del *consens general* que manté el sistema, part per acceptació de l'herència de Franco, part per acomodació general a les condicions de la transició democràtica. En altre temps —abans del franquisme— ser republicà era pràcticament obligatori per a qualsevol grup, ideologia o persona que fóra mínimament liberal o mínimament d'esquerra. No s'estalviaven atacs a la institució, ni crítiques a la persona que l'encarnava. En temps de Franco, encara, el republicanisme era general entre l'oposició democràtica, i les crítiques a l'hereu designat arribaven sovint a l'acudit cruel i desqualificador.

De sobte, tot va canviar. No hi ha republicans —si no són marginals o exòtics— i el rei és el model de totes les virtuts. Per principi i per sistema, el tabú de "no tocar" manté tot el seu vigor: no tocar la institució, no tocar les persones, perquè fer-ho seria tant com posar en perill greu tot l'edifici de l'estat. Curiosa evolució, per la qual una institució abans menyspreada i anacrònica passa a ser imprescindible i sagrada. I en què una persona abans tan poc valorada passa a ser la suma i resum de tots els valors.

La família reial, en poc de temps, ha esdevingut la *família exemplar*: família

unida, modèlica, sense taques ni fissures. La reina és model de cultura i humanitat, de discreció i amor a les arts. El rei és model cívic sense igual, garantia i protecció dels nostres drets i llibertats (la renda del 23-F ha estat ben aprofitada); i alhora home del poble, *campechano*, gran esportista, cordial i comprensiu. Fins i tot, quan cal, diu algunes frases en català. Les infantes són bones filles de família, i esperen. El *príncep de Asturias* és tan alt i ben plantat, tan educat en idiomes, escoles, acadèmies militars i facultats, que és ja l'encarnació d'un ideal superior, inabastable per al comú dels mortals.

Ara, però, ¿què farà el príncep si es vol casar amb la xicoteta en qui, segons la *premsa del cor*, ha posat els seus ulls? Perquè —això no ho sabia la gent— la nostra monarquia és, en el tema matrimonial, estrictament arcaica. Ací l'hereu no es pot casar amb una Lady Di, ni amb una Fabiola, ni amb una secretaria. Ací l'hereu, si vol ser rei, s'ha de casar dins del *círculo de la Familias Reales*. Aquesta és la llei vigent, i per aquesta llei va ser rei de dret el pare de Joan Carles, i rei de fet el seu fill. Abolir aquella llei seria tant com abolir retrospectivament la legitimitat dinàstica vigent, seria

oportunista, i faria lleig. No abolir-la, és mantenir viu l'arcaisme mateix de la institució. Ells s'ho faran, però ja és hora que se'n parle, obertament, de la monarquia, del seu sentit actual i futur, i de les persones de la família reial com a persones.

El mal és que, si se'n parla de veritat, potser eixiran a la llum coses poc digeribles. Com ara, una certa sensació de democràcia tutelada per un rei arribat per accident, una incòmoda sensació de *protegits* per l'únic que ha pogut (¿i l'únic que pot, encara?) frenar certs instints de les forces armades. I una molt forta sensació que la monarquia és també "garantia de la unitat nacional" d'Espanya, per exemple. Tot això, i més coses, forma part de la realitat. Per això caldria parlar-ne clarament, i després assumir-ho o rebutjar-ho, acceptar-ho o combatre-ho. Però lliurement. Sense la sensació d'estar trencant els plats ni fent una ofensa a la majestat suprema. Si algú té dubtes raonables sobre l'exemplaritat de les virtuts del rei, de la reina, del príncep o de les infantes, que ho pugui dir tranquil·lament als diaris o a la televisió. I si algú pensa que la monarquia, aquesta monarquia, és artificiosa, basada en principis arcaics i caducats, que ho pugui dir també. Ja embafa tant d'embadaliment, i és molt poc saludable —cívicament i políticament— la confusió entre el respecte i el culte.

